

Meer van Genève, 1816

De werkelijkheid is wateroplosbaar.

De dingen die we konden zien, de rotsen, de kust, de bomen, de boten op het meer, waren hun gebruikelijke scherpte kwijt en vervaagd tot het lange grijs van een week regen. Zelfs het huis dat, naar wij meenden, toch van steen was, trilde in een dichte mist, en door die mist verscheen soms een deur of een raam als een beeld in een droom.

Alle solide objecten waren opgelost in hun waterige equivalenten.

Onze kleren droogden niet. Wanneer we binnenkwamen, en we moeten wel binnenkomen omdat we naar buiten moeten, namen we het weer mee. Doorweekt leer. Wol die naar schapen stonk.

Mijn onderkleding is beschimmeld.

Vanochtend beving mij opeens de gedachte om naakt rond te lopen. Waartoe dient doorweekte stof? Waartoe dienen stofknopen die zo zijn opgezwollen in hun knoopsgaten dat ik gisteren uit mijn jurk moest worden geknipt?

Vanochtend was mijn bed zo nat dat het leek alsof ik de

hele nacht had liggen zweten. De ramen waren beslagen van mijn eigen adem. Waar het vuur brandde in de haard siste het hout alsof de natuur zelf neerslachtig was. Ik liet je slapen en sloop stilletjes met natte voeten de doorschijnende trap af.

Naakt.

Ik opende de voordeur van het huis. Het bleef maar regenen, gestaag en onverschillig. Het regende al zeven dagen, niet sneller, niet langzamer, niet harder, niet zachter. De aarde kon het water niet meer opnemen en overall was de grond drassig – de grindpaden waren blubberig en er waren plassen water de keurige tuin in gestroomd, waardoor de grond was weggespoeld en in dikke zwarte modderpoelen bij onze poort gedeponeed.

Maar vanochtend liep ik naar de achterkant van ons huis en beklom ik de heuvel in de hoop dat er een gat in het wolkendek zou komen, zodat ik misschien het meer onder ons zou kunnen zien.

Tijdens het klimmen bedacht ik hoe het moest zijn geweest voor onze voorouders, die geen vuur hadden, vaak geen onderdak, en rondzwierven in de natuur, die zo mooi en overvloedig is, maar zo'n meedogenloze uitwerking kan hebben. Wanneer er geen taal is, of wanneer er nog geen taal is, bedacht ik, kan de geest zich niet troosten.

En toch worden we eerder gekweld door de taal van onze gedachten dan door het geweld of de ontberingen van de natuur.

Hoe zou het zijn – nee, wat zou het zijn? Niet hoe. Het valt namelijk nergens mee te vergelijken. Wat zou het zijn

om een wezen zonder taal te zijn – geen beest, maar iets wat dichterbij me staat?

Hier sta ik te rillen in mijn ontoereikende huid, met kippenvel. Een armzalig specimen van een schepsel, zonder de neus van een hond of de snelheid van een paard of de vleugels van de onzichtbare buizerds die ik boven mijn hoofd hoor roepen als verloren zielen, of zonder de vinnen of staart van een zeemeermin voor dit uitgewrongen weer. Ik ben niet zo goed uitgerust als die slaapmuis die in een spleet in de rots verdwijnt. Ik ben een armzalig specimen van een schepsel, hoewel ik wel kan denken.

In Londen was ik niet zo tevreden als hier aan het meer en in de Alpen, waar de geest zich kan afzonderen. Londen is tumultueus, een voortdurend stromend heden dat zich naar een verdwijnende toekomst spoedt. Hier, waar de tijd niet zo overladen of schaars is, denk ik, kan er van alles gebeuren, is alles mogelijk.

De wereld staat aan het begin van iets nieuws. We zijn de scheppende geesten van ons lot. En ik ben misschien geen uitvinder van machines, maar wel van dromen.

Maar ik wou dat ik een kat had.

Ik ben nu hoger dan het dak van het huis, en de schoorstenen steken door de natte lap van de dampende regen als de oren van een reusachtig dier. Mijn huid is overdekt met druppels helder water alsof ik met water ben geborduurd. Er schuilt een schoonheid in mijn versierde naaktheid. Mijn tepels zijn als de spenen van een regengod. Mijn schaamhaar, altijd al een dikke bos, krioelt als een duistere vijver.

De regen neemt geleidelijk toe tot een waterval en ik blijf staan. Mijn oogleden zijn doorweekt. Ik wrijf in mijn oogballen met mijn vuisten.

Shakespeare. Hij heeft dat woord bedacht: oogbal. In welk toneelstuk staat het? Oogbal?

*Pers dan dit kruid uit in Lysanders ogen:
Het heilzaam sap ervan kent het vermogen
Dat het daaruit jaagt wat veranderd scheen:
Dan rolt zijn oogbal weer als voorheen.*

Dan zie ik het. Ik denk dat ik het zie. Wat meen ik te zien?

Een reusachtig, haveloos figuur dat zich snel over de rotsen boven me verplaatste en van me vandaan spoedde, met zijn rug naar me toegekeerd, met bewegingen die tegelijkertijd zelfverzekerd en aarzelend zijn, als een jonge hond met te grote poten. Ik overwoog te roepen, maar ik geef toe dat ik bang was.

En toen was het visioen verdwenen.

Natuurlijk, dacht ik, als het een verdwaalde reiziger is, zal hij onze villa wel vinden. Maar hij klom de andere kant op, alsof hij de villa al had gevonden en verderging.

Vrezend dat ik inderdaad een figuur had gezien, en evenzeer vrezend dat ik me het had ingebeeld, ging ik terug naar het huis. Ik sloop zachtjes naar binnen, ditmaal door een zijdeur, en liep rillend van de kou naar boven over de wenteltrap.

Mijn man stond op de overloop in zijn nachthemd. Hij keek naar mij, zo naakt als Eva, en ik zag dat zijn mannelijkheid zich roerde onder het voorpand van zijn nachthemd.

Ik was aan het wandelen, zei ik.

Naakt? vroeg hij.

Ja, zei ik.

Hij stak zijn hand uit en raakte mijn gezicht aan.

*Wat is uw grondstof, waar zijt ge uit gekneed,
Dat duizend vreemde schimmen u omstrijken?*

Die avond zaten we met zijn allen om het vuur in de kamer die meer schaduw was dan licht, want we hadden niet veel kaarsen en konden ze pas halen wanneer het zou opklaren.

Is dit leven een warrige droom? Is de buitenwereld de schaduw en de grondstof datgene wat we niet kunnen zien of voelen of horen, maar wel bevroeden?

Waarom is deze droom van leven dan zo nachtmerrieachtig? Koortsachtig? Zweterig?

Of komt het doordat we dood noch levend zijn?

Een wezen dat dood noch levend is?

Ik ben al mijn hele leven bang voor een dergelijke hoedanigheid en daarom kwam het me voor dat ik beter volop kon leven en de dood niet moest vrezen.

Daarom ben ik op mijn zeventiende met hem gevlucht en heb ik de afgelopen twee jaar zo geleefd.

In het voorjaar van 1816 huurden de dichters Shelley en Byron, Byrons lijfarts Polidori, Mary Shelley en haar stiefzuster Claire Clairmont, destijds de minnares van Byron, twee huizen aan het Meer van Genève in Zwitserland. Byron betrok de imposante Villa Diodati, terwijl de Shelleys hun intrek namen in een kleiner, charmanter huis dat iets lager op de helling lag.

De bewoners waren ondertussen zo berucht dat een hotel aan de andere oever van het meer een telescoop neerzette zodat de gasten de capriolen van de vermeende satanisten en seksualisten en hun gezamenlijke vrouwen konden volgen.

Het klopt wel dat Polidori verliefd was op Mary Shelley, maar ze weigerde met hem naar bed te gaan. Byron had wel met Percy Shelley naar bed gewild, als Shelley daartoe genegen was geweest, maar daar zijn geen bewijzen voor te vinden. Claire Clairmont zou met iedereen naar bed zijn gegaan – bij deze gelegenheid ging ze alleen met Byron naar bed. De huishoudens brachten alle tijd gezamenlijk door – en toen begon het te regenen.

Mijn echtgenoot aanbidt Byron. Iedere dag gaan ze met een boot het meer op om over poëzie en vrijheid te praten, terwijl ik Claire probeer te ontlopen omdat zij helemaal nergens over kan praten. Ik ontloop ook Polidori, die een verliefde hond is.

Maar toen begon het te regenen, en deze stortregen laat geen boottochten toe.

In elk geval laten de weersomstandigheden ook geen starende blikken vanaf de andere oever toe. In de stad ving ik het gerucht op dat een gast had gezien dat er op Byrons terras een half dozijn onderrokken lag te drogen. In werkelijkheid heeft hij beddengoed gezien. Byron is een dichter, maar hij houdt van properheid.

En nu zijn we opgesloten door ontelbare cipiers, die allemaal uit een druppel water bestaan. Polidori heeft een meisje uit het dorp meegenomen dat hem vertier moet bieden, en we

doen ons best op onze klamme bedden, maar de geest moet evenals het lichaam worden geoefend.

Die avond zaten we om het blakerende vuur en spraken over het bovennatuurlijke.

Shelley is gefascineerd door nachten bij maanlicht en plotseling opdoemende ruïnes. Hij gelooft dat ieder gebouw een afdruk van het verleden draagt, als een herinnering, of herinneringen, en dat deze kunnen worden bevrijd wanneer de tijd daarvoor is gekomen. Maar wanneer is de tijd daarvoor gekomen? vroeg ik hem, en hij stelde de vraag of de tijd zelf afhankelijk is van degenen die in de tijd zijn. Of de tijd ons als kanalen voor het verleden gebruikt – ja, dat moet haast wel, zoals sommige mensen met de doden kunnen spreken.

Polidori is het er niet mee eens. De doden zijn verdwenen. Als we een ziel hebben, komt die niet terug. Het lijkt op de snijtafel hoeft niet op opstanding te hopen – in deze of de volgende wereld.

Byron is atheïst en gelooft niet in een leven na de dood. *We zijn door onszelf geobsedeerd*, zegt hij, en dat is genoeg voor iedere man.

Claire zei niets omdat ze niets te zeggen heeft.

De bediende bracht ons wijn. Het is een opluchting om een vloeistof te hebben die geen water is.

We zijn net de verdronkenen, zei Shelley.

We dronken de wijn. De schaduwen maken een wereld op de muren.

Dit is onze Ark, zei ik, die hier wordt bevolkt en drijft en wacht tot de wateren zakken.

Waarover zouden ze op de Ark hebben gesproken, vroeg

Byron, terwijl ze daar opgesloten zaten in de walmende stank van dieren? Geloofden ze dat de hele wereld in een waterig omhulsel zat, als de foetus in de baarmoeder?

Polidori onderbrak hem opgewonden (dat kan hij goed, opgewonden onderbreken). Op de geneeskundefaculteit hadden we een hele rij van die foetussen, in verschillende stadia van ontwikkeling, allemaal abortussen – met vingers en tenen die zich tegen het onvermijdelijke krullen en ogen die zich sluiten voor het licht dat nooit zal worden gezien.

Het licht wordt wel gezien, zei ik, de moederhuid die over het groeiende kind is gespannen laat het licht door. Ze draaien zich vol vreugde naar de zon.

Shelley glimlachte naar me. Toen ik zwanger was van William ging hij op zijn knieën voor me zitten wanneer ik op de rand van het bed zat en dan hield hij mijn buik in zijn handen als een zeldzaam boek dat hij niet had gelezen.

Dit is de wereld in het klein, zei hij. En die ochtend, o, ik weet het nog, zaten we samen in de zon en voelde ik mijn baby schoppen van vreugde.

Maar Polidori is arts, en geen moeder. Hij ziet dingen anders.

Ik wilde zeggen, zei hij, lichtelijk geërgerd omdat hij was onderbroken (dat zijn onderbrekers altijd), *ik wilde zeggen* dat het een mysterie is wanneer het bewustzijn ontstaat, of er nu een ziel is of niet. Waar is het bewustzijn in de baarmoeder?

Mannelijke kinderen zijn zich eerder van het leven bewust dan vrouwelijke kinderen, zei Byron. Ik vroeg hem waarom hij dat dacht. Hij antwoordde: Het mannelijke beginsel is vlugger en actiever dan het vrouwelijke beginsel. Dat kunnen we waarnemen in het leven.

We kunnen waarnemen dat mannen vrouwen onderwerpen, zei ik.

Ik heb zelf een dochter, zei Byron. Ze is gezeglijk en passief.

Ada is zes maanden oud! En je hebt haar sinds haar geboorte niet meer gezien! Welk kind, mannelijk of vrouwelijk, doet meer dan slapen en zuigen wanneer het net is geboren? Dat heeft niets met hun geslacht te maken. Dat is hun biologische geaardheid!

Ach, zei Byron, ik dacht dat ze een prachtige zoon zou zijn. Als ik meisjes moet verwekken, dan vertrouw ik erop dat ze een goed huwelijk zullen sluiten.

Is er niet meer in het leven dan het huwelijk? vroeg ik.

Voor een vrouw? vroeg Byron. De man heeft naast de liefde zoveel meer, maar bij de vrouw vult zij haar hele leven.

Mijn moeder, Mary Wollstonecraft, zou het niet met je eens zijn, zei ik.

En toch heeft ze zich uit liefde van het leven proberen te beroven, zei Byron.

Gilbert Imlay. Een verleider. Een schooier. Een huurling. Een man met een veranderlijke geest en voorspelbare gedragingen (waarom is dat zo vaak het geval?). Mijn moeder die in Londen van een brug sprong, haar rokken als een parachute voor haar vallende lichaam. Ze was niet dood. Nee, ze was niet dood.

Ze overleed pas later. Toen ze mij baarde.

Shelley zag mijn pijn en ongemak. Toen ik het boek van je moeder las, zei Shelley, die naar Byron keek en niet naar mij, ben ik door haar overtuigd.

Daarom hield ik van hem – toen en nu – de eerste keer dat hij dat tegen me zei, was ik een jong meisje van zestien en de trotse dochter van Mary Wollstonecraft en William Godwin.

Mary Wollstonecraft: *Pleidooi voor de rechten van de vrouw*. 1792.

Het werk van je moeder, zei Shelley verlegen en vol zelfvertrouwen zoals alleen hij dat kan, het werk van je moeder is opmerkelijk.

Als ik het kon, zou ik zelf ook zoiets schrijven, zei ik, om haar nagedachtenis waardig te eren.

Waarom willen we altijd een of ander teken achterlaten? vroeg Byron. Is het slechts ijdelheid?

Nee, zei ik, het is hoop. De hoop dat er op een dag een rechtvaardige menselijke samenleving zal zijn.

Dat zal nooit gebeuren, zei Polidori. Tenzij we alle menselijke wezens uitroeien en opnieuw beginnen.

Alle menselijke wezens uitroeien, zei Byron, ja, waarom niet? En zo zijn we weer terug bij onze dobberende Ark. God had het bij het juiste eind. Opnieuw beginnen.

Toch heeft hij er acht gered, zei Shelley, want de wereld moet bevolkt worden.

Zijn wij zelf niet een kleine halve ark? merkte Byron op. Wij met ons vieren in onze waterige wereld.

We zijn met zijn vijven, zei Claire.

Ik was je even vergeten, zei Byron.

Er zal een revolutie uitbreken in Engeland, zei Shelley, net als in Amerika en Frankrijk, en dan zullen we pas werkelijk opnieuw beginnen.

En hoe vermijden we de zaken die op een revolutie volgen? Tijdens ons leven hebben we getuige kunnen zijn van